

АНОТАЦІЯ

Борисенко К.Ю. Підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). – Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Полтава, 2026.

У дисертаційній роботі подано теоретичне узагальнення й практичне розв'язання актуальної проблеми підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти (ЗДО) до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників, що виявляється в теоретичному обґрунтуванні та упровадженні відповідної авторської технології й експериментальному доведенні її ефективності. Результати дослідно-експериментальної роботи довели об'єктивність вихідних положень і засвідчили вирішення поставлених у дисертаційній роботі завдань.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

– *вперше* науково обґрунтовано, змодельовано технологію підготовки майбутніх вихователів ЗДО до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників, що уміщує в собі ціле-концептуальний, суб'єктний-суб'єктний, змістовий, інструментально-методичний, оцінно-результативний компоненти, а також подано авторське тлумачення її сутності; визначено категорію «готовність майбутнього вихователя до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників», схарактеризовано складові, критерії, показники й рівні сформованості досліджуваної готовності;

– *уточнено* понятійно-категоріальний апарат дослідження, зокрема поняття: «емоційний інтелект», «емоційний інтелект старшого дошкільника», «підготовка майбутніх вихователів до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників», «педагогічна технологія»;

– подальшого розвитку набули уявлення про інноваційні форми, методи, засоби підготовки майбутніх вихователів до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників за різними напрямками роботи у виші (освітнім, науково-дослідним, квазіпрофесійним та соціально-гуманітарним).

Практичне значення дослідження полягає в розробці, науковому обґрунтуванні, моделюванні й упровадженні у професійну підготовку здобувачів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» бакалаврського рівня авторської технології підготовки майбутніх вихователів до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників, що містить у собі ціле-концептуальний, суб'єктний-суб'єктний, змістовий, інструментально-методичний, оцінно-результативний компоненти; розробці й реалізації освітнього компонента «Дитина в світі емоцій», емоційно-рефлексивних завдань у межах різних видів педагогічних практик; навчальних тем і модулів з використанням спектру інноваційних форм і методів роботи у межах професійних освітніх компонентів («Дошкільна педагогіка: інтегрований курс», «Дидактика дошкільної освіти», «Теорія і методика роботи з родиною», «Розвиток і виховання дітей раннього віку», «Література для дітей раннього і дошкільного віку», фахових методик).

Результати дослідження можуть бути використані під час професійної та фахової підготовки майбутніх вихователів ЗДО задля формування у них готовності щодо розвитку емоційного інтелекту дітей дошкільного віку, у процесі науково-дослідної та соціально-гуманітарної роботи зі здобувачами, а також у системі самоосвітньої діяльності майбутніх фахівців дошкільної ланки і підвищення кваліфікації здобувачів закладів фахової передвищої й вищої освіти України.

Методологічну основу дослідження становлять ідеї гуманістичної педагогіки, положення теорії пізнання, концепції емоційного інтелекту, а також аксіологічний, особистісно-орієнтований, компетентнісний, діяльнісний, середовищний і технологічний наукові підходи. Теоретичною основою стали ґрунтовні роботи вітчизняних і зарубіжних учених з проблем підготовки

педагогів дошкільної галузі та розвитку емоційного інтелекту особистості на різних етапах онтогенезу.

Перший розділ дисертаційної роботи присвячено аналізу досліджуваної проблеми у науковому просторі, визначенню й характеристиці специфіки становлення емоційного інтелекту дітей дошкільного віку та моделюванні технології підготовки майбутніх вихователів ЗДО до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників.

У ході теоретичного аналізу уточнено сутність понять «емоційний інтелект», «емоційний інтелект старшого дошкільника». Подано авторське розуміння поняття «підготовка майбутніх вихователів ЗДО до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників», що визначено у дослідженні як цілісний, поетапно організований процес, що ґрунтується на гуманістичних, емоційно-ціннісних, особистісно-орієнтованих і компетентнісних засадах та спрямований на формування у здобувачів системи цінностей, науково обґрунтованих знань, професійних умінь і навичок, особистісних якостей та емоційної культури, які забезпечують їх здатність усвідомлено, педагогічно доцільно й ефективно організовувати процес розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку в освітньому середовищі ЗДО.

Готовність майбутнього вихователя до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників розуміється як інтегральне особистісно-професійне утворення, результат цілеспрямованої підготовки у закладі вищої освіти, яке виявляється у стійкій мотиваційно-ціннісній орієнтації на емоційний розвиток дитини, системі спеціальних психолого-педагогічних знань, сформованих уміннях і навичках педагогічної взаємодії, а також у здатності до саморегуляції, емпатії та рефлексії, необхідних для ефективного розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку.

З'ясовано, що емоційний інтелект старших дошкільників має інтегративний характер і виявляється у взаємозв'язку емоційних, когнітивних і поведінкових компонентів, що забезпечують успішну міжособистісну взаємодію дитини з однолітками та дорослими. Особливу роль у його розвитку

відіграють ігрова діяльність, спілкування, наслідування емоційних зразків дорослого та емоційно безпечне освітнє середовище. Акцентовано, що емоційний інтелект старшого дошкільника характеризується нестійкістю емоційних реакцій, недостатньою сформованістю механізмів саморегуляції, високою емоційною чутливістю та залежністю від емоційного стану значущого дорослого, що зумовлює необхідність цілеспрямованого педагогічного супроводу. Водночас саме в цьому віці закладаються основи емоційної компетентності, які визначають подальший успіх дитини в навчанні, соціалізації та психологічному благополуччі.

Науково обґрунтовано й змодельовано технологію підготовки майбутніх вихователів ЗДО до розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку, що включає ціле-концептуальний, суб'єктний-суб'єктний, змістовий, інструментально-методичний, оцінно-результативний компоненти та реалізується через мотиваційний, інформаційно-змістовий, практичний і творчо-рефлексивний етапи.

Другий розділ дисертаційної роботи віддзеркалює перебіг експериментальної перевірки ефективності змодельованої технології підготовки майбутніх вихователів ЗДО до розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку задля чого було проведено педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний та контрольний).

Автором було визначено комплекс критеріїв та показників сформованості готовності майбутніх вихователів ЗДО до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників, а саме: мотиваційно-емоційний (сформована мотивація до роботи з емоційною сферою дошкільників, усвідомлення значущості емоційного інтелекту у становленні особистості; сформованість емоційного інтелекту та емпатії у здобувачів; наявність мотивації щодо саморозвитку та розвитку емоційної сфери); когнітивний (знання сутності та структури емоційного інтелекту особистості; розуміння вікових особливостей емоційного розвитку старших дошкільників; знання сучасних методів та технологій розвитку емоційного інтелекту дошкільників); операціональний (здатність

добирати та упроваджувати ефективні форми та методи розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників; уміння створювати емоційно-сприятливе середовище для старших дошкільників; уміння усвідомлювати власні емоції та керувати ними в різних видах діяльності); комунікативно-рефлексивний (здатність ефективно комунікувати з дітьми, використовуючи емоційно забарвлену лексику та невербальні засоби спілкування; здатність будувати довірливі взаємини з дітьми та їх батьками; здатність до рефлексії власних емоцій, емоційних станів та чинників, що на них впливають). Відповідними рівнями стали: високий, середній та низький.

У ході констатувального зрізу встановлено переважно низький рівень сформованості готовності майбутніх вихователів до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників.

Реалізація технології підготовки майбутніх вихователів ЗДО до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників упроваджувалася через послідовні етапи. На мотиваційному етапі основна увага зосереджувалася на формуванні у майбутніх вихователів усвідомленого ціннісного ставлення до проблеми емоційного розвитку дитини та розвитку її емоційного інтелекту; інформаційно-змістовий етап був спрямований на систематизацію й поглиблення психолого-педагогічних знань майбутніх вихователів про сутність емоційного інтелекту, його структуру, специфіку особливостей розвитку старших дошкільників, а також на опанування теоретичних засад і педагогічних підходів до його розвитку в умовах ЗДО. Даний етап був націлений на усвідомлення взаємозв'язку між емоційною сферою педагога та емоційним розвитком дитини.

Практичний етап було зосереджено на формуванні у майбутніх вихователів професійних умінь і навичок організації педагогічної діяльності, спрямованої на розвиток емоційного інтелекту старших дошкільників. Творчо-рефлексивний етап був зорієнтований на розвиток у майбутніх вихователів здатності до саморефлексії, усвідомлення й регуляції власних емоційних станів, аналізу ефективності педагогічних дій та творчого застосування набутих знань і

вмінь у різних ситуаціях професійного типу. Відбувалося узагальнення індивідуального досвіду здобувачів, формування стійкої готовності до самостійної професійної діяльності щодо розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку.

Ефективність обґрунтованої та змодельованої технології підготовки майбутніх вихователів до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників було доведено під час контрольного етапу експерименту за допомогою методів математичної статистики, що підтвердило статистично значущі відмінності між даними контрольної та експериментальної групи.

Ключові слова: професійна підготовка майбутніх вихователів, готовність майбутніх вихователів до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників, емоційний інтелект дітей дошкільного віку, заклад дошкільної освіти, педагогічна технологія.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях України, зокрема, які включені до міжнародних наукометричних баз:

1. **Борисенко К. Ю.** Сутність поняття «емоційний інтелект» у психолого-педагогічній літературі. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2021. № 1 (339). Ч. I. С. 83-90. <http://visnyk.luguniv.edu.ua/index.php/vped/issue/view/21>

2. Бадер С. О., **Борисенко К. Ю.** Особливості розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2021. Вип. 1 (48). С. 48-52. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/items/107bab5d-61c1-484d-bb56-79ca07f3d24f>

3. **Борисенко К. Ю.** Методологічні засади підготовки майбутніх вихователів ЗДО до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 60. С. 88–94. <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/60/17.pdf>

4. Zhylin M., Mendelo V., Cherusheva G., Romanova I., & **Borysenko K.** Analysis of the role of emotional intelligence in the formation of identity in different European cultures. *Amazonia Investiga*. 2023. 12 (62). 319-326. <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2303>. *Web of Science*

5. **Борисенко К. Ю.** Соціально-емоційне навчання як концепція розвитку емоційного інтелекту майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2025. Вип. 80. Т.1. С. 92–96. http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2025/80/part_1/20.pdf

6. **Борисенко К. Ю.** Психолого-педагогічні підходи до розвитку емоційного інтелекту в дошкільників в умовах сучасної української освіти. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. №16. <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/746>

7. **Борисенко К. Ю.**, Єпіхіна М.А. Сутнісна характеристика категорії «педагогічна технологія» у науковій літературі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. № 85. С. 249-255. https://www.aphn-journal.in.ua/archive/85_2025/part_1/40.pdf

8. **Борисенко К. Ю.** Наукове обґрунтування технології підготовки майбутнього вихователя ЗДО до розвитку емоційного інтелекту старших дошкільників. *Інноваційна педагогіка*. 2025. № 87. С. 124–129. <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2025/87/26.pdf>

Статті в зарубіжних наукових виданнях:

9. Бадер С. О., **Борисенко К. Ю.** Development of emotional intelligence of future kindergarten educators as a component of soft skills in the process of professional training. *Annali d'Italia*. 2021. №25. Part II. P. 31–34. <https://www.anditalia.com/wp-content/uploads/2021/11/Annali-d%E2%80%99Italia-%E2%84%9625-part-2-2021.pdf>

Статті в інших виданнях, матеріали конференцій:

10. Борисенко К. Ю. Фактори розвитку ЕІ дітей дошкільного віку. *Актуальні проблеми підготовки фахівців дошкільної та початкової освіти: збірник наукових праць учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції.* 2020. С. 21-24
<https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7554/16-172020.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

11. Борисенко К. Ю. До проблеми розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку. *Методичний калейдоскоп.* Старобільськ: «Вид-во ДЗ ЛНУ ім. Т. Шевченка». 2021. С. 8-11.
<https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/11481/%d0%bc%d0%b5%d1%82%d0%be%d0%b4.%20%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d0%b5%d0%b8%c>

12. Борисенко К. Навчаємо дітей позбавлятися фізичного та емоційного напруження. *Вихователь методист дошкільного закладу.* 2023. № 6.
<https://emetodyst.expertus.com.ua/10007235>

13. Борисенко К. Конструктор економічної квест-гри для дошкільників. *Вихователь методист дошкільного закладу.* 2023. № 10. С.39-40.
<https://emetodyst.expertus.com.ua/10010120>

14. Борисенко К. Експресивні етюди для розвитку емоційного інтелекту дітей. *Вихователь методист дошкільного закладу.* 2023. № 12. С. 33-36.
<https://emetodyst.expertus.com.ua/10011668>

15. Борисенко К. Ю. Комахи з нашого подвір'я: реалізуємо проєкт. *Вихователь-методист дошкільного закладу.* 2023. № 7. С. 13-15.
<https://emetodyst.expertus.com.ua/10007867>

16. Борисенко К. Ю. Емоційна компетентність майбутніх вихователів ЗДО: теоретичний аспект. *Актуальні проблеми підготовки фахівців дошкільної та початкової освіти: збірник наукових праць учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції.* 2023. С. 27-33.
<https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/11702/%d0%97%d0%b1%d1%96%d1%80%d0%bd%d0%b8%d0%ba%20%d0%9d%d0%9f%20%d1%>

[83%b1%87%b0%81%bd%b8%ba%96%b2%20%ba%be%bd%84%80%b5%bd%86%96%96%cc%88%206-7.04.2023.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/11129/0%b1%96%80%ba%b0%20%9c%9d%9f%9a%9b%83%b1%bd%b8%2016-17.04.2023.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

17. Борисенко К. Ю. Сутнісна характеристика поняття «резильєнтність» у науковій літературі. *Сучасні тенденції розвитку науки, освіти, технологій та суспільства: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції*. 2023. Ч. 1. С. 8-10. [СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ, ОСВІТИ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА СУСПІЛЬСТВА \(частина 1\) - Центр фінансово-економічних наукових досліджень](#)

18. Борисенко К. Ю. Формування емпатії як компонента емоційного інтелекту у старших дошкільників: методичні рекомендації. *Сучасні стратегії сталого розвитку держави та суспільства: наукові горизонти та перспективи*. науково-практична конференція за міжнародною участю. 2025. С. 327 – 330 [Матеріали конференції](#)

19. Борисенко К. Ю. Компоративний аналіз категорій «педагогічна технологія» та «технологія навчання». Збірник наукових праць учасників II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Лубни-Полтава, Україна, 16-17 квітня 2025 року). Полтава-Лубни: ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». 2025. С. 33-38. <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/11129/0%b1%96%80%ba%b0%20%9c%9d%9f%9a%9b%83%b1%bd%b8%2016-17.04.2025.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

20. Борисенко К. Ю. Розвиток емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку в умовах війни. II Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Освіта та особистість в умовах сучасних соціокультурних викликів». 2025 С. 4-7. <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/11703>

Borysenko K. Preparing Future Preschool Educators for the Development of Emotional Intelligence of Senior Preschool Children. – Qualification scientific work in the form of a manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the field of knowledge 01 Education/Pedagogy in the specialty 015 Professional Education. – State Institution «Luhansk Taras Shevchenko National University», Poltava, 2026.

The dissertation presents a theoretical generalization and a practical solution to the pressing issue of preparing future preschool teachers of preschool education institutions for the development of emotional intelligence in senior preschool children. This is manifested in the theoretical substantiation and implementation of a corresponding authorial technology and in the experimental verification of its effectiveness. The results of the research and experimental work confirmed the objectivity of the initial provisions and demonstrated the successful accomplishment of the tasks set forth in the dissertation.

The scientific novelty of the study lies in the fact that:

– for the first time, a technology for preparing future preschool teachers of PEIs for the development of emotional intelligence in senior preschool children has been scientifically substantiated and modeled. This technology comprises goal-conceptual, subject–subject, content, instrumental-methodological, evaluative-result components, and the author’s interpretation of its essence has been provided. The category «readiness of a future preschool teacher for the development of emotional intelligence in senior preschool children» has been defined; the components, criteria, indicators, and levels of formation of the studied readiness have been characterized;

– the conceptual and categorical framework of the research has been clarified, in particular the concepts of «emotional intelligence», «emotional intelligence of a senior preschool child», «preparation of future preschool teachers for the development of emotional intelligence in senior preschool children» and «pedagogical technology»;

– ideas about innovative forms, methods, and means of preparing future preschool teachers for the development of emotional intelligence in senior preschool children have been further developed across various areas of university training (educational, research, quasi-professional, and socio-humanitarian).

The practical significance of the study consists in the development, scientific substantiation, modeling, and implementation into the professional training of bachelor's degree students majoring in Specialty 012 «Preschool Education» of the author's technology for preparing future preschool teachers for the development of emotional intelligence in senior preschool children. This technology includes goal-conceptual, subject–subject, content, instrumental-methodological, evaluative-result components; the development and implementation of emotionally reflective tasks within various types of pedagogical practice; and the design educational component «Child in the World of Emotions», educational topics and modules using a range of innovative forms and methods within professional educational components («Preschool Pedagogy: Integrated Course», «Didactics of Preschool Education», «Theory and Methods of Working with the Family», «Development and Education of Early-Age Children», «Literature for Early and Preschool Children» and specialized teaching methods).

The research findings may be used in the professional and specialized training of future preschool teachers of PEIs in order to form their readiness to develop the emotional intelligence of preschool children, in the process of research and socio-humanitarian work with students, as well as in the system of self-education of future preschool specialists and in advanced training programs for students of professional pre-higher and higher education institutions of Ukraine.

The methodological foundation of the study is formed by the ideas of humanistic pedagogy, the provisions of the theory of cognition, concepts of emotional intelligence, as well as axiological, personality-oriented, competence-based, activity-based, environmental, and technological scientific approaches. The theoretical basis consists of fundamental works of domestic and foreign scholars on

the issues of training preschool educators and developing emotional intelligence at various stages of ontogenesis.

The first chapter of the dissertation is devoted to the analysis of the researched problem within the scientific domain, the definition and characterization of the specific features of the formation of emotional intelligence in preschool children, and the modeling of a technology for preparing future preschool teachers to develop emotional intelligence in senior preschool children.

In the course of the theoretical analysis, the essence of the concepts «emotional intelligence» and «emotional intelligence of a senior preschool child» has been clarified. The author's understanding of the concept «preparation of future preschool teachers for the development of emotional intelligence in senior preschool children» is presented and defined in the study as a holistic, stage-by-stage organized process grounded in humanistic, emotionally value-based, personality-oriented, and competence-based principles. It is aimed at forming in students a system of values, scientifically grounded knowledge, professional skills and abilities, personal qualities, and emotional culture that ensure their capacity to consciously, pedagogically appropriately, and effectively organize the process of developing emotional intelligence in senior preschool children within the educational environment.

The readiness of a future preschool teacher to develop the emotional intelligence of senior preschool children is understood as an integral personal and professional formation, the result of purposeful training in a higher education institution, manifested in a stable motivational and value-based orientation toward a child's emotional development, a system of specialized psychological and pedagogical knowledge, formed skills and abilities of pedagogical interaction, as well as the capacity for self-regulation, empathy, and reflection necessary for the effective development of emotional intelligence in senior preschool children.

It has been established that the emotional intelligence of senior preschool children has an integrative nature and is manifested in the interconnection of emotional, cognitive, and behavioral components that ensure successful interpersonal

interaction of the child with peers and adults. A special role in its development is played by play activity, communication, imitation of adults' emotional patterns, and an emotionally safe educational environment. It is emphasized that the emotional intelligence of a senior preschool child is characterized by instability of emotional reactions, insufficiently developed mechanisms of self-regulation, high emotional sensitivity, and dependence on the emotional state of a significant adult, which necessitates purposeful pedagogical support. At the same time, it is at this age that the foundations of emotional competence are laid, determining the child's further success in learning, socialization, and psychological well-being.

A technology for preparing future preschool teachers to develop the emotional intelligence of senior preschool children has been scientifically substantiated and modeled. It includes goal-conceptual, subject–subject, content, instrumental-methodological, evaluative-result components and is implemented through motivational, informational-content, practical, and creative-reflective stages.

The second chapter of the dissertation reflects the course of the experimental verification of the effectiveness of the modeled technology for preparing future preschool teachers to develop the emotional intelligence of senior preschool children, for which a pedagogical experiment (ascertaining, formative, and control stages) was conducted.

The author determined a set of criteria and indicators for the formation of readiness of future preschool teachers to develop the emotional intelligence of senior preschool children, namely: motivational-emotional (formed motivation to work with the emotional sphere of preschoolers, awareness of the significance of emotional intelligence in personality formation; development of emotional intelligence and empathy in students; motivation for self-development and development of the emotional sphere); cognitive (knowledge of the essence and structure of emotional intelligence; understanding of age-related characteristics of the emotional development of senior preschool children; knowledge of modern methods and technologies for developing emotional intelligence in preschoolers); operational (ability to select and implement effective forms and methods for developing

emotional intelligence in senior preschool children; ability to create an emotionally favorable environment for senior preschool children; ability to recognize one's own emotions and manage them in various types of activity); communicative-reflective (ability to communicate effectively with children using emotionally colored vocabulary and nonverbal means of communication; ability to build trusting relationships with children and their parents; ability to reflect on one's own emotions, emotional states, and the factors influencing them). The corresponding levels were defined as high, medium, and low.

During the ascertaining stage, a predominantly low level of readiness of future preschool teachers to develop the emotional intelligence of senior preschool children was identified.

The implementation of the technology for preparing future preschool teachers to develop the emotional intelligence of senior preschool children was carried out through successive stages. At the motivational stage, the main focus was on forming in future preschool teachers a conscious value-based attitude toward the problem of a child's emotional development and the development of emotional intelligence; the informational-content stage was aimed at systematizing and deepening future preschool teachers' psychological and pedagogical knowledge about the essence of emotional intelligence, its structure, the specifics of emotional development of senior preschool children, as well as mastering the theoretical foundations and pedagogical approaches to its development in the conditions of kindergartens. This stage was aimed at understanding the interconnection between the teacher's emotional sphere and the child's emotional development.

The practical stage focused on developing in future preschool teachers professional skills and abilities for organizing pedagogical activities aimed at developing the emotional intelligence of senior preschool children. The creative-reflective stage was oriented toward developing in future preschool teachers the capacity for self-reflection, awareness and regulation of their own emotional states, analysis of the effectiveness of pedagogical actions, and creative application of acquired knowledge and skills in various professional situations. The individual

experience of students was generalized, and a stable readiness for independent professional activity in the development of emotional intelligence of senior preschool children was formed.

The effectiveness of the substantiated and modeled technology for preparing future preschool teachers to develop the emotional intelligence of senior preschool children was proven during the control stage of the experiment using methods of mathematical statistics, which confirmed statistically significant differences between the data of the control and experimental groups.

Key words: professional training of future preschool teachers; readiness of future preschool teachers to develop emotional intelligence of senior preschool children; emotional intelligence of preschool children; preschool education institution; pedagogical technology.

LIST OF PUBLICATIONS ON THE TOPIC OF THESIS

Articles in scientific professional publications

1. **Borysenko K.Y.** (2021). The essence of the concept of “emotional intelligence” in psychological and pedagogical literature. Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National University. Issue 1 (339). Vol. 1. Pp. 83–90. Available at: <http://visnyk.luguniv.edu.ua/index.php/vped/issue/view/21> [in Ukrainian].
2. Bader S.O., **Borysenko K.Y.** (2021). Peculiarities of the development of emotional intelligence of senior preschool children. Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Issue 1 (48). Pp. 48–52. Available at: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/items/107bab5d-61c1-484d-bb56-79ca07f3d24f> [in Ukrainian].
3. **Borysenko K.Y.** (2023). Methodological foundations of training future preschool educators for the development of emotional intelligence of senior preschool children. Innovative Pedagogy. Issue 60. Pp. 88–94. Available at: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/60/17.pdf> [in Ukrainian].

4. Zhylin M., Mendelo V., Cherusheva G., Romanova I., & **Borysenko K.** Analysis of the role of emotional intelligence in the formation of identity in different European cultures. *Amazonia Investiga*. 2023. 12 (62). 319-326. (*Web of Science*) <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2303> [in English].
5. **Borysenko K.Y.** (2025). Social-emotional learning as a concept for the development of emotional intelligence of future preschool education teachers. *Innovative Pedagogy*. Issue 80. Vol. 1. Pp. 92–96. Available at: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2025/80/part_1/20.pdf [in Ukrainian].
6. **Borysenko K.Y.** (2025). Psychological and pedagogical approaches to the development of emotional intelligence in preschool children in the context of modern Ukrainian education. *Pedagogical Academy: Scientific Notes*. Issue 16. Available at: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/746> [in Ukrainian].
7. **Borysenko K.Y.**, Yepikhina M.A. (2025). The essential characteristics of the category “pedagogical technology” in scientific literature. *Current Issues of Humanities*. Issue 85. Pp. 249–255. Available at: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/85_2025/part_1/40.pdf [in Ukrainian].
8. **Borysenko K.Y.** (2025). Scientific substantiation of the technology for training future preschool educators for the development of emotional intelligence of senior preschool children. *Innovative Pedagogy*. Issue 87. Pp. 124–129. Available at: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2025/87/26.pdf> [in Ukrainian].

Articles in foreign scientific journals:

9. Bader S.O., **Borysenko K.Y.** (2021). Development of emotional intelligence of future kindergarten educators as a component of soft skills in the process of professional training. *Annali d'Italia*. №25. Part II. P. 31–34. <https://www.anditalia.com/wp-content/uploads/2021/11/Annali-d%E2%80%99Italia-%E2%84%9625-part-2-2021.pdf> [in Ukrainian].

Articles in other publications, conference proceedings:

10. **Borysenko K.Y.** (2020). Factors of development of emotional intelligence in preschool children. In: Actual Problems of Training Specialists in Preschool and Primary Education: Collection of Scientific Works of Participants of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference. Pp. 21–24. Available at: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7554/16-172020.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].
11. **Borysenko K.Y.** (2021). On the problem of developing emotional intelligence in senior preschool children. Methodical Kaleidoscope. Starobilsk: Luhansk Taras Shevchenko National University Publishing House. Pp. 8–11. Available at: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/11481/%d0%bc%d0%b5%d1%82%d0%be%d0%b4.%20%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d0%b5%d0%b8%20> [in Ukrainian].
12. **Borysenko K.** (2023). Teaching children to relieve physical and emotional tension. Vychovatel-Methodist of Preschool Institution. Issue 6. Available at: <https://emetodyst.expertus.com.ua/10007235> [in Ukrainian].
13. **Borysenko K.** (2023). Constructor of an economic quest game for preschool children. Vychovatel-Methodist of Preschool Institution. Issue 10. Pp. 39–40. Available at: <https://emetodyst.expertus.com.ua/10010120> [in Ukrainian].
14. **Borysenko K.** (2023). Expressive etudes for the development of emotional intelligence in children. Vychovatel-Methodist of Preschool Institution. Issue 12. Pp. 33–36. Available at: <https://emetodyst.expertus.com.ua/10011668> [in Ukrainian].
15. **Borysenko K.Y.** (2023). Insects from our yard: implementing a project. Vychovatel-Methodist of Preschool Institution. Issue 7. Pp. 13–15. Available at: <https://emetodyst.expertus.com.ua/10007867> [in Ukrainian].
16. **Borysenko K.Y.** (2023). Emotional competence of future preschool educators: theoretical aspect. In: Actual Problems of Training Specialists in Preschool and Primary Education: Collection of Scientific Works of Participants of the All-

Ukrainian Scientific and Practical Conference. Pp. 27–33. Available at: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/11702/%d0%97%d0%b1%d1%96%d1%80%d0%bd%d0%b8%d0%ba%20%d0%9d%d0%9f%20%d1%83%d1%87%d0%b0%d1%81%d0%bd%d0%b8%d0%ba%d1%96%d0%b2%20%d0%ba%d0%be%d0%bd%d1%84%d1%80%d0%b5%d0%bd%d1%86%d1%96%d1%96%cc%88%206-7.04.2023.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].

17. **Borysenko K.Y.** (2023). The essential characteristics of the concept «resilience» in scientific literature. In: Modern Trends in the Development of Science, Education, Technology and Society: Collection of Abstracts of the International Scientific and Practical Conference, Part 1. Pp. 8–10. Center for Financial and Economic Research [Матеріали конференції](#) [in Ukrainian].

18. **Borysenko K.Y.** (2025). Formation of empathy as a component of emotional intelligence in senior preschool children: methodological recommendations. In: Modern Strategies of Sustainable Development of the State and Society: Scientific Horizons and Prospects. International Scientific and Practical Conference. Pp. 327–330 <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/11129/%d0%97%d0%b1%d1%96%d1%80%d0%ba%d0%b0%20%d0%9c%d0%9d%d0%9f%d0%9a%d0%9b%d1%83%d0%b1%d0%bd%d0%b8%2016-17.04.2025.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].

19. **Borysenko K.Y.** (2025). Comparative analysis of the categories “pedagogical technology” and “learning technology”. In: Collection of Scientific Works of Participants of the II International Scientific and Practical Conference (Lubny–Poltava, Ukraine, 16–17 April 2025). Poltava–Lubny: Luhansk Taras Shevchenko National University. Pp. 33–38. Available at: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/11129/%d0%97%d0%b1%d1%96%d1%80%d0%ba%d0%b0%20%d0%9c%d0%9d%d0%9f%d0%9a%d0%9b%d1%83%d0%b1%d0%bd%d0%b8%2016-17.04.2025.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].

20. **Borysenko K.Y.** (2025). Development of emotional intelligence in senior preschool children in conditions of war. In: II All-Ukrainian Student Scientific and Practical Conference “Education and Personality in the Context of Modern Sociocultural Challenges”. Pp. 4–7. Available at: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/11703> [in Ukrainian].